

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 232/09-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. októbra 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka o prijatej sťažnosti Mgr. I. K., B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 378/08 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 11 C 1/01) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. I. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 378/08 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 11 C 1/01) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 378/08 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. I. K. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 300 € (slovom tristo eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť Mgr. I. K. trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. V. D., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 232/09-7 z 28. júla 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. I. K., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 378/08 .

V sťažnosti sťažovateľka stručne uviedla, že ešte 29. decembra 2000, teda takmer pred deviatimi rokmi podala okresnému súdu návrh proti odporcovi týkajúci sa zaplataenia úhrady za užívanie nehnuteľností. Keďže okresný súd vo veci „*celé roky*“ nekonal, obrátila sa so sťažnosťou na prieťahy v konaní na predsedníčku okresného súdu, ktorá posúdila jej sťažnosť ako opodstatnenú. Okresný súd však ostal aj naďalej nečinný a nereagoval ani na výzvu sťažovateľky obsahujúcu požiadavku konania v jej veci.

Na základe uvedených skutočností v závere sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 378/08 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu

vo veci konať bez zbytočných prieťahov a sťažovateľke priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 500 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky. List doručený ústavnému súdu 27. augusta 2009 obsahoval podrobnú chronológiu vykonaných procesných úkonov a konštatovanie o nenáročnosti veci z hľadiska jej faktickej a právnej stránky. Okresný súd tiež uznal prieťahy v konaní spôsobené v období od 9. septembra 2003 do 20. augusta 2008 a správanie účastníkov konania posúdil ako aktívne a súčinnosť.

V závere listu predsedníčka okresného súdu oznámila, že netrvá na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu doručenom ústavnému súdu 14. septembra 2009 poukázala na to, že samotný súd vo svojom vyjadrení uznal existenciu prieťahov v posudzovanom konaní, a uviedla, že sťažovateľka zotrúva na svojom návrhu – vyhovieť sťažnosti v celom rozsahu.

Právna zástupkyňa zároveň oznámila, že sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Časť posudzovaného konania (pôvodne vedeného pod sp. zn. 11 C 1/01) už bola predmetom preskúmania v náleze ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 205/04 z 23. septembra 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 19. októbra 2004. Vzhľadom na to ústavný súd posúdil a preskúmal len obdobie konania nasledujúce po dátume právoplatnosti tohto nálezu, teda po 19. októbri 2004.

Z obsahu súdneho spisu a vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 11 C 1/01 z 24. septembra 2001 o prerušení konania vo veci sťažovateľky do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 10/00, v ktorom sa rieši otázka majúca význam pre rozhodnutie.

Ústavný súd už posudzoval časový úsek konania okresného súdu (ešte pod označením sp. zn. 11 C 1/01) z hľadiska zbytočných prietahov od jeho začatia (vrátane prerušenia) až do vydania nálezu sp. zn. IV. ÚS 205/04 z 23. septembra 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 19. októbra 2004, pričom práve z dôvodov uvedeného prerušenia konania rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy porušené nebolo. Ústavný súd už preto v tomto konaní predmetné konanie okresného súdu v období do právoplatnosti uvedeného rozhodnutia neposudzoval.

Okresný súd 31. mája 2004 pridelil vec sťažovateľky novému zákonnému sudcovi a súčasne konaniu pôvodne vedenému pod sp. zn. 11 C 1/01 pridelil novú spisovú značku 4 C 378/2008.

Dňa 25. februára 2008 sťažovateľka oznámila okresnému súdu, že konanie o predbežnej otázke (vedené pôvodne pod sp. zn. 5 C 10/00 a neskôr pod sp. zn. 4 C 370/08) bolo skončené potvrdením rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 C 370/08 z 25. novembra 2005 rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) z 5. decembra 2007, a navrhla pokračovať v konaní.

Rozsudok okresného súdu sp. zn. 4 C 370/08 z 25. novembra 2005 o predbežnej otázke majúcej význam pre rozhodnutie v posudzovanom konaní nadobudol právoplatnosť 6. marca 2008.

Teda v období po 19. októbri 2004 (po právoplatnosti nálezu ústavného súdu IV. ÚS 205/04 z 23. septembra 2004) do 6. marca 2008 bolo posudzované konanie prerušené podľa § 109 ods. 2 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podaním predloženým okresnému súdu 3. októbra 2008 si sťažovateľka uplatnila trovy konania, predložila tiež svoje vyjadrenie a listinné dôkazy.

Okresný súd uskutočnil 20. októbra 2008 pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľka bez ospravedlnenia nezúčastnila a jej právna zástupkyňa ospravedlnila svoju neprítomnosť zdravotnými dôvodmi, ktorých „*existenciu nepreukázala*“. Pojednávanie bolo z týchto dôvodov odročené na 10. november 2008.

Okresný súd uskutočnil 10. novembra 2008 pojednávanie, na ktorom právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu zabezpečenia dôkazov a prípadného uzavretia „*mimosúdnej dohody*“. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Okresný súd vyzval 25. marca 2009 účastníkov konania na predloženie súvisiacich podkladov, sťažovateľka reagovala na výzvu 25. marca 2009 a 5. júna 2009, odporca 15. apríla 2009 a 11. júna 2009.

V čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec sťažovateľky v rámci konania okresného súdu meritórne skončená. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 27. augusta 2009 predsedníčka okresného súdu uviedla, že po vrátení spisového materiálu zákonná sudkyňa „*bezodkladne nariadi termín pojednávania*“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania, v ktorom sťažovateľka namieta zbytočné priet'ahy, je nárok „na zaplatenie úhrady za užívanie nehnuteľnosti“. Z obsahu súdneho spisu ani z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by umožnila prijať záver o skutkovej alebo právnej zložitosti veci. Aj samotný okresný súd uznal skutkovú a právnu nenáročnosť veci.

2. V správaní sťažovateľky boli zistené okolnosti, ktoré negatívne ovplyvnili rýchlosť a plynulosť posudzovaného úseku konania.

Za takúto považoval ústavný súd neospravedlненú neprítomnosť sťažovateľky, ako aj neprítomnosť jej právnej zástupkyne ospravedlненú zdravotnými dôvodmi bez ich náležitého preukázania na pojednávaní konanom 20. októbra 2008, ktoré bolo z tohto dôvodu odročené.

Ústavný súd pričítal sťažovateľke na vrub aj skutočnosť, že po odročení uvedeného pojednávania ostala sťažovateľka pasívna a už na samotnom začiatku nasledujúceho pojednávania 10. novembra 2008 navrhla jeho odročenie na účel zabezpečenia dôkazov a možnosti „*mimosúdneho vyrovnania sporu*“ medzi stranami konania.

Tieto negatívne momenty týkajúce sa správania sťažovateľky ako účastníčky konania zohľadnil ústavný súd pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadostučinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Pri preskúmaní postupu okresného súdu vo vymedzenom období predmetného konania (po 19. októbri 2004 dosiaľ) ústavný súd zistil v prvom rade, že uznesením sp. zn. 11 C 1/01 z 24. septembra 2001 okresný súd podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP konanie prerušil do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 10/00, čo odôvodnil tým, že žalované nároky v tomto konaní sú závislé od výsledku konania, v ktorom okresný súd posudzuje existenciu vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti. V dôsledku odvolania podaného sťažovateľkou proti citovanému uzneseniu krajský súd uznesením č. k. 9 Co 554/01-29 z 15. novembra 2001 napadnuté uznesenie o prerušení konania potvrdil.

Podľa § 111 ods. 1 prvej vety OSP ak je konanie prerušené, nevykonávajú sa pojednávania a neplnú lehoty podľa tohto zákona.

V súvislosti s prerušením konania už ústavný súd vyslovil názor, že: „Dobu prerušenia konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP na základe procesných úkonov účastníkov konania nemožno považovať za zbytočné priesťahy, ktoré by boli spôsobené činnosťou (nečinnosťou) súdu v občianskoprávnom konaní. Platí to predovšetkým

v prípadoch, v ktorých je konanie prerušené preto, lebo výsledok iných sporov začatých na podnet účastníka konania (ďalšie žaloby) môže relevantne ovplyvniť výsledok iného sporu, toho, v ktorom konanie bolo prerušené. Osobitne to má význam vtedy, ak spory začne účastník konania v úzkej časovej spojitosti s konaním, v ktorom namieta zbytočné priet'ahy, a tieto spory vecne súvisia s týmto sporom, resp. môžu ovplyvniť jeho výsledok“ (II. ÚS 422/00, IV. ÚS 205/04).

Vychádzajúc z tejto judikatúry ústavný súd obdobie po 19. októbri 2004 do 6. marca 2008 (právoplatnosť rozhodnutia o predbežnej otázke) neposúdil ako nečinnosť súdu vedúcu k zbytočným priet'ahom v konaní.

Nečinnosť okresného súdu premietnutú do zbytočných priet'ahov konania v trvaní takmer siedmich mesiacov, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, však ústavný súd zistil v časovom úseku po 6. marci 2008, keď bolo právoplatne skončené súvisiace konanie o predbežnej otázke, do 20. októbra 2008, keď okresný súd vykonal pojednávanie.

Aj keď ide o jediné zistené obdobie nečinnosti v posudzovanom období konania okresného súdu, jeho závažnosť je daná okolnosťou celkovej dĺžky konania dosahujúcej takmer deväť rokov, keď bolo potrebné túto zohľadniť a po odpadnutí prekážky konania bezodkladne pristúpiť k prerokúvaniu veci. Uvedená požiadavka urýchlenia postupu platí tým viac, že okresný súd mal vedomosť o tom, že v súvisiacom konaní (sp. zn. 5 C 10/00), pre ktoré bolo napadnuté konanie prerušené, ústavný súd tiež zistil existenciu zbytočných priet'ahov a v citovanom náleze vyslovil porušenie súvisiaceho základného práva sťažovateľky.

Vzhľadom na uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu s prihliadnutím na celkovú dobu konania (takmer deväť rokov), aj keď predĺženú dôvodmi objektívnymi, nezavinenými okresným súdom (existencia prekážky konania – prerušenie konania), nemožno postup okresného súdu považovať za ústavne akceptovateľný vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené základné právo sťažovateľky bolo porušené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby konal vo veci bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 500 €, ktoré odôvodnila dĺžkou predmetného konania v trvaní takmer deviatich rokov.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 300 €. Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku posudzovaného konania s prihliadnutím na predmet konania, dĺžku zbytočných prieťahov v konaní a s tým spojenú ujmu sťažovateľky, ako aj jej správanie ako účastníčky konania.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadala priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku nešpecifikovala.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 20 950 Sk, t. j. 695,41 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie

a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 x 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,95 € Sk (režijný paušál) (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd tak priznal úhradu trov konania v sume 245,70 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2009